

Drar vi åt samma håll?

Cultural Planning på Tjörn och Norrby, Borås

Sara Karlsson

Kandidatprogrammet Kultur

Institutionen för Kulturvetenskaper, Göteborgs Universitet

2012-12-12

Denna rapport är en sammanställning och analys av intervjuer med politiker och tjänstemän i två kommuner i Västra Götalandsregionen, vilka arbetar med metoden Cultural Planning. Rapporten är framtagen i samarbete med Kultur i Väst.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	2
1.1. Bakgrund.....	2
1.2. Syfte och frågeställning	3
1.3. Metoden och dess begrepp.....	3
1.3.1. Bakgrund Norrby, Borås.....	5
1.3.2. Bakgrund Tjörn.....	5
2. Metod och material	6
2.1. Intervjuer.....	6
2.2. Urvalsbeskrivning	7
2.3. Övrigt material	7
3. Intervjuer i sammandrag	8
3.1. Borås stad.....	8
3.1.1. Intervju 1.....	8
3.1.2. Intervju 2.....	9
3.1.3. Intervju 3.....	10
3.2. Tjörn	12
3.2.1. Intervju 1.....	12
3.2.2. Intervju 2.....	13
3.2.3. Intervju 3.....	14
3.3. Kommun X, anteckningar i sammandrag	15
4. Analys	16
4.1. Syftet.....	16
4.2. Engagemang.....	17
4.3. Makt.....	18
4.4. Förankring och kartläggning.....	19
5. Diskussion.....	20

Sammanfattning

Cultural Planning, en metod för samhällsutveckling med kulturella förtecken. Här ses kultur ur ett brett perspektiv som innefattar de konstnärliga uttrycken såväl som en antropologisk tolkning. Inom Cultural Planning kartläggs de kulturella resurserna; bland annat kreativa och kulturella näringar, såväl som traditioner, framtidstro och de sedvanliga konstformerna.

Jag har intervjuat totalt sex personer från två olika kommuner som är mitt uppe i arbetet med metoden. Intervjuerna har till största del handlat om hur informanterna ser på hur metoden och syftet med att arbeta med metoden i just deras kommun. Jag ville pröva mitt antagande att metoden fungerade olika bra beroende på hur förankrat syftet är hos de olika aktörerna. Under arbetets gång identifierade jag dock ett flertal faktorer, som jag tolkar det, påverkar implementeringen av Cultural Planning.

I initierandet av Cultural Planning verkar det vara gynnsamt att ha metoden förankrad hos politiker, ju högre uppsatt, desto bättre. I de båda undersökta kommunerna var det politiker som introducerade metoden. Därtill var respektive förvaltningschef också drivande i frågan och redan från start fanns även ett tydligt, formulerat syfte/mål. Viktigt visade sig också vara att tidigt få ett uppdrag formulerat från politiskt håll och ekonomiska resurser avsatta i budget.

Engagemang på flera nivåer framstår också som en viktig faktor för att föra arbetet vidare. Med flera nivåer menar jag politiker i olika nämnder, gärna med stöttning från kommunstyrelsen men också tjänstemän med olika funktioner och varierande positioner. Ett engagemang tvärsektoriellt är värdefullt eftersom det ger ett bredare perspektiv och fler infallsvinklar som berikar kartläggningsarbetet och i slutändan skapar en mångfacetterad bild.

Denna rapport framställdes under min praktik på Kultur i Väst hösten 2012. Praktiken var en del av min utbildning på kandidatprogrammet Kultur, Institutionen för kulturvetenskaper vid Göteborgs Universitet.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Metoden Cultural Planning är en metod för samhällsplanering, med kulturella förtecken. Ett sätt att leta sig fram till platsens själ genom bland annat kartläggning av samspelet mellan människor, geografin på platsen, historiska värden (www.youtube.com/user/noemaresearch) tillsammans med kreativa såväl som kulturella näringar och de traditionella konstformerna (Hjorth & Lundgren 2011:9). Metoden syftar till att hitta en plats inneboende värden, de värden som får en plats att kännas speciell. Detta är en process som med fördel görs tillsammans med invånarna, för vilka känner ett samhälle bättre än de som bor där? Det handlar dock också om att få olika perspektiv och intryck av ett område, därför är det av vikt att många olika grupper i samhället kommer till tals och tillsammans kan ge en helhetsbild av platsens själ.

I början av 1960-talet talade urbanteoretikern och stadsbyggnadsaktivisten (www.svd.se) Jane Jacobs om städer som ett ekosystem med ekonomiska såväl som etiska och fysiska delar vilka integrerar med varandra i ett flöde. Tankarna ackrediterar hon Patrick Geddes, mest känd som sociolog och stadsplanerare, som i början av 1900-talet resonerade kring ”natural regions”. Geddes menade att dessa regioners resurser var tvungna att kartläggas innan en målsättning/politik kunde skapas kring samhällsutvecklingen. Resurserna menade Geddes var Människor – Arbete – Plats (Ghilardi 2001).

The idea of a territory as a living ecosystem, made up of diverse resources which need to be surveyed and acknowledged by the local community at large before policy can intervene, is very much at the heart of cultural planning.

(Ghilardi 2001:125)

Dessa tankar ligger till viss del grund för Cultural Planning, enligt Lia Ghilardi (ibid). Ghilardi, som har en bakgrund inom urban sociologi, har de senaste 20 åren arbetat med stadsutveckling (www.noema.org.uk) och Cultural Planning. Cultural Planning är alltså en metod för att inkorporera kultur i samhällsplaneringen och syftet är att öka livskvaliteten för medborgarna som bor i samhället, göra platsen mer attraktiv och skapa en gemenskap där människor lever gott tillsammans.

Cultural Planning är en internationellt etablerad metod, men har främst tillämpats i engelskspråkiga länder såsom Kanada, USA och Australien, men också städer i Europa. (Hjorth & Lundberg 2010:7)

Viktigt att ha med sig i läsningen av Cultural Planning är att till exempel så ges 'kultur' en bredare tolkning som innehåller ett antropologiskt perspektiv men också konstnärliga uttryck. Stor vikt läggs också vid immateriella värden såsom ... *kreativitet, framtidstro, religion, traditioner (...)* *mänsklig utveckling och kommunikation – kort sagt för livskvalitet* (Hjorth & Lundberg 2011:9)

Med 'samhällsplanering' menas utvecklandet och skapandet av det framtida samhället (www.humangeo.su.se), tanken med Cultural Planning är att väva in ett bredare kulturperspektiv tillsammans med de andra något mer vedertagna aspekterna som påverkar samhällsplaneringen, såsom ekonomiska, ekologiska och sociala perspektiv (ibid).

Informanterna i denna studie är tjänstemän eller politiker från två av de kommuner som deltagit i projektet Cultural Planning Laboratory, kommunerna är Tjörn och Borås, där stadsdelen Norrby är aktuell i arbetet med Cultural Planning. Denna rapport sammanställer och analyserar material insamlat 2012-10-08 – 2012-11-12, under tiden som arbetet med Cultural Planning fortsätter i de berörda kommunerna.

Rapporten är framtagen under den praktik jag gjorde på Kultur i Väst, hösten 2012. Praktiken var en del av min utbildning på kandidatprogrammet Kultur, Institutionen för Kulturvetenskaper vid Göteborgs Universitet.

1.2.Syfte och frågeställning

Avsikten med denna rapport är att undersöka vilka faktorer som påverkar implementeringen av metoden Cultural Planning.

Vad vill styrgrupp respektive arbetsgrupp uppnå med Cultural Planning inom sin kommun? Vilka parametrar kan identifieras som problematiska för implementeringen av Cultural Planning? Hur kan dessa parametrar påverka implementeringen av Cultural Planning?

1.3.Metoden och dess begrepp

Cultural Planning är en metod, med metoden kommer en begreppsapparat vilken i korthet här förtydligas.

Mapping, innebär att kartlägga det område, vilket valts att arbeta med. Här undersöks områdets bra och dåliga kvaliteter, såväl som utvecklingsmöjligheter. Fält såsom kulturarv, kulturhistorisk bebyggelse, kulturinstitutioner, kulturella och kreativa näringar är alla exempel på områden som är intressanta och väsentliga att kartlägga (Hjorth & Lundberg 2011) Vilka

platser är medborgarna stolta över? Vilken är den finaste respektive fulaste platsen? Hur skulle området se ut om man fick måla upp sin drömbild? Alla dessa frågor är viktiga (och många fler!) i arbetet med just *mappingen*, som med fördel görs tillsammans med medborgarna. Andra vägar att gå kan vara att använda sig av kartor och faktiskt peka ut var ungdomarna väljer att mötas, eller hur promenadmöjligheterna ser ut. Oavsett tillvägagångssätt är *mappingen* ett sätt att lära känna området ännu bättre och förhoppningsvis upptäcka och fånga upp saker som tidigare inte varit i fokus, eller syns alls. Denna kartläggning bör också ha en historisk såväl som samtida och framtida dimension.

Styrgruppen är den grupp som har ansvar för budget och tidsplan, helst med politisk representation. *Arbetsgruppen* består framförallt av tjänstemän, med fördel från olika förvaltningar då det tvärssektoriella arbetet betonas inom metoden (ibid). Detta för att föra in olika perspektiv och synvinklar med hjälp av sakkunniga från olika områden. Det är även ett sätt att underlätta förankringen av metoden i förvaltningen. Denna grupp ansvarar för det operativa arbetet samt *mappingen*.

Cultural Planning Laboratory är ett projekt som kallar sig 'idélaboratorium', vars huvudsakliga syfte är att stötta kommuner inom Västra Götalandsregionen som valt att arbeta med Cultural Planning. Projektet pågår från 2010 till och med 2012, alltså tre år totalt. I projektbeskrivningen är följande riktlinjer uppsatta:

CPL - Cultural Planning Laboratory vill:

- erbjuda utbildning för personal i de kommuner som valt att pröva metoden samt utgöra stöd och bistå med praktisk handledning för de kommuner som arbetar med metoden.
- utveckla praktiska metoder för att arbeta med cultural planning i kommunerna.
- bistå med dokumentation och ser till att lokala processer blir tillgängliga för forskning genom samarbete med universitet och högskolor
- utgöra en kunskapsplattform i form av seminarier och erfarenhetsutbyte
- administrera nätverk och hemsida för de kommuner som deltar i projektet
- sprida kunskap om metoden i hela regionen och också nationellt
(Projektbeskrivning hämtad från www.culturalplanninglaboratory.se)

I boken "Att fånga platsens själ – Handbok om Cultural Planning" presenterar författarna en niostegsmodell innefattande: Förberedelse, Cultural mapping, Analys, Avstämning, Handlingsplan skrivs, Remissrunda, Slutarbete – planen antas, Lansering, Genomförande,

uppföljning och utvärdering. Detta är den modell som Cultural Planning Laboratory förespråkar och används även internationellt och finns beskriven i andra texter¹ (Hjorth & Lundberg 2010:11 ff) som Hjorth & Lundberg utgått från när de författat ”Att fånga platsens själ – handbok om Cultural Planning”. Cultural Planning – niostegsmodellen, är alltså en internationellt vedertagen metod, vilket möjliggör kommunikation och utbyte av erfarenheter med aktörer, ur många olika perspektiv, runt om i världen.

1.3.1. Bakgrund Norrby, Borås

Borås kommun har cirka 100 000 invånare och är Sveriges 13:e största kommun, staden är bland annat känd för sin enorma skulptur av Pinocchio, eller ”Walking to Borås” som den egentligen heter. På Borås kommuns hemsida (www.boras.se) framhålls stadens kvaliteter; närheten till naturen i såväl stadsmiljön, som till exempel det närliggande naturreservatet, men man framhåller också textil, design- och handelsstaden med alla postorderföretag och klädkedjor som har sina huvudkontor i Borås. Textilstaden Borås är en självklar identitetsmarkör för staden som har historisk men också nutida förankring, i både näringslivet och högskolan.

2011 förändrades kommunens organisation och tio kommundelar blev istället tre stadsdelar, och 20 nämnder blev istället 13. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar bland annat för verksamheter såsom förskola och skola, kost och lokalvård, socialtjänst för unga, fritid, kultur och äldreomsorg. Under stadsdelsförvaltningen Väster hittas området Norrby som utgörs av ungefär 3500 medborgare och det är på Norrby som arbetat med metoden Cultural Planning pågår. I Borås består styrgruppen av politiker; kulturnämnden och stadsdelsnämnden Väster, tillsammans med tjänstemän; stadskansliet, samhällsbyggnads- och kulturförvaltningen. Arbetsgruppen utgörs av tjänstemän från olika förvaltningar som representeras av bland annat folkhälsosamordnaren, representant från stadskansliet, fritidsgården, biblioteket och verksamheten ’Mötesplatsen’, men även det kommunala bostadsbolaget AB Bostäder.

I Borås togs beslut om att arbeta med Cultural Planning i kommunfullmäktige 2010.

1.3.2. Bakgrund Tjörn

Tjörn, en ö en gång känd för sina sillsalterier men idag kanske mer för sitt Akvarellmuseum. En ö och en kommun som varje sommarhalvår dubblar sin befolkning från 15 000 till 30 000 invånare, en del hävdar dock att siffran uppgår till så mycket som 45 000. På

---

¹ ”*Cultural Planning Toolkit* – en guide utgiven av nätverket Creative Cities i Canada, och dels i *Cultural Planning Guidelines for local government* som regeringen i den australiska delstaten New South Wales givit ut.” (Hjorth & Lundberg 2010:11).

kommunens hemsida profilerar man sig som *Möjligheternas ö* (www.tjorn.se) där kvaliteter som både natur- och kulturupplevelser lyfts fram, men också det starka föreningslivet och självklart, havet. För Tjörn är inte havet enbart något som lockar turister utan även en arbetsplats och har alltid varit för Tjörnborna. Förr var det bland annat de många sillsalterierna som stod för försörjningen, ett sillsalteri finns fortfarande kvar på Klädholmen, men idag är Tjörn främst starka inom fiske och fraktfart. Därtill finns det cirka 1700 företag registrerade inom kommunen!

På Tjörn togs beslutet att genomföra ett kommunövergripande arbete med Cultural Planning i Kommunfullmäktige 2009. I arbetet med att uppdatera Översiktsplanen som pågått sen 2011 blickar Tjörn framåt mot 2025, i detta arbete har Tjörns kommun valt att använda metoden Cultural Planning och har en styrgrupp bestående av politiker, där numera alla nämnder är representerade. Arbetsgruppen som operativt jobbar med Cultural Planning består av representanter från alla förvaltningar och kommunala bolag.

2. Metod och material

2.1. Intervjuer

Den största delen av denna rapport består av empiriskt material i form av intervjuer. Intervjuerna är totalt sex till antalet och är av semistrukturerad karaktär. Alla intervjuer har genomförts vid fysiska möten med informanterna och är mellan 30-60 minuter långa. Alla intervjuer, utom en, spelades in med informanternas godkännande. Till den intervju som, av misstag, inte spelats in finns istället mina minnesanteckningar som informanten läst, kompletterat och godkänt.

Under intervjun med informant 1A som var den allra första intervjun av de sex, var projektledare för Cultural Planning Laboratory, Christina Hjorth, med. Detta är viktigt att ha i åtanke då intervjusituationen kan påverkas av vilka som deltar eller miljön runtomkring. Christina bidrog med egna följdfrågor under intervjun vilket visade sig värdefullt även för kommande intervjuer. Jag har dock i analysen av materialet tagit i beaktande att denna intervjusituation såg annorlunda ut än övriga. En annan aspekt som jag i egenskap av intervjuare och läsaren av denna rapport bör ha i åtanke är att man i en intervju inte alltid säger som man faktiskt gör, ett komplement hade varit att göra deltagande observationer. Det har jag dock valt att inte göra i samband med denna rapport då materialet hade blivit alltför omfattande för den tidsperiod jag haft till förfogande.

När jag påbörjade arbetet med intervjuerna hade jag redan tankar om vad jag skulle få för svar. Jag trodde att informanterna skulle bekräfta mitt antagande att implementeringen av metoden försvåras av att de hade delad eller olika syn på syftet med arbetet med Cultural Planning. Det är alltså med denna bild jag möter informanterna och till viss mån den typen av svar jag söker, vilket tydliggör att det i egenskap av intervjuare är omöjligt att vara objektiv, det behöver dock inte vara något problem så länge man förhåller sig till och reflekterar över detta.

2.2.Urvalsbeskrivning

För att underlätta någon form av jämförelse kommunerna emellan har jag valt att intervjua personer med motsvarande funktioner i båda kommunerna, från såväl arbetsgrupp som styrgrupp inom projektet. De intervjuade personerna har jag valt att benämna som 'informanter'. För att möjliggöra den tilltänkta jämförelsen är dock informanterna uppdelade inom sina tillhörande kommuner med beteckningarna 'A' och 'B'. Till exempel informant 1A, informant 3B och så vidare.

Då intervjuerna var semistrukturerade utgick jag från elva stycken frågor, det var dock inte under någon intervju jag behövde explicit ställa alla frågor då svar framkom under samtalets gång. Frågorna återfinns i bilaga 1.

2.3.Övrigt material

Övrigt material består av bland annat av Hjorth och Lundbergs "Handbok i Cultural Planning – Att fånga platsens själ", vilken fungerat som en god introduktion till metoden. Också Ghilardis publicerade texter har fungerat som god bakgrund. I övrigt har självklart kommunernas hemsidor varit informativa tillsammans med de offentliga handlingar som hittas där; Översiktsplan, uppdrag från kulturnämnd etcetera. Jag har också använt mig av anteckningar från ett möte mellan projektledare för Cultural Planning Laboratory Christina Hjorth tillsammans med Simon Roos, konsulent Kultur i Väst och representanter från en annan kommun i nätverket för Cultural Planning Laboratory, som jag valt att kalla kommun X. Dessa anteckningar används för att sätta i relation till Borås och Tjörns arbete med Cultural Planning. Jag har valt att kalla denna kommun för 'kommun X' då jag menar att det inte fyller någon funktion i sammanhanget att uppge namnet på kommunen, då jag inte anser att det skulle gynna kommun X att vara namngiven, eller innebära ett mervärde för läsaren av denna rapport.

I bilaga 2 återfinns ett referat ur Tjörns budget/verksamhetsplan 2010, där beslutet om arbetet med Cultural Planning på Tjörn formuleras. I bilaga 3 återfinns Borås kommuns uppdrag, som formulerades 2010, om arbetet med Cultural Planning på Norrby/Rydboholm

3. Intervjuer i sammandrag

Här presenteras de sex intervjuer som genomförts, kort sammanfattade, urvalet av informationen är vald utifrån de ursprungliga frågorna som jag strukturerade intervjun efter. Intervjuerna resulterade självfallet i mycket annan information, som jag valt att sälla bort då vissa delar inte var relevanta i sammanhanget.

3.1. Borås stad

3.1.1. Intervju 1

Informant 1A är tjänsteman.

Under intervjun beskriver informant 1A att syftet med Cultural Planning i Borås är och har alltid varit att öka integrationen i området Norrby, såväl som att stärka medborgarnas såväl som stadsdelens identitet. Informant 1A beskriver hur hon själv kom i kontakt med Cultural Planning via arbetet med skapandet av 'Mötesplatsen', en nystartad verksamhet på Norrby som erbjuder bibliotek, café, konferensrum och medborgarinformation. Som Borås kommun skriver på sin hemsida ... *en mötesplats helt enkelt!* (www.boras.se). Mötesplatsen startades i samarbete med det kommunala bostadsbolaget AB Bostäder, Stadsbiblioteket och dåvarande kommundelen Norrby. Informant 1A förklarar att under arbetet med Mötesplatsen så kom Cultural Planning upp:

(...) då återopade man också i det sammanhanget från politikerhåll Cultural Planning-aspekten, även om det var ju ett projekt som kom uppifrån så var det ändå de här tankarna om samverkan och mötesplats (Intervju med Informant 1A 2012-10-17)

2011 bildades därför en styrgrupp och en arbetsgrupp, men också fokusgrupper med medborgare som deltog i mappingprocessen. På Norrby valde man först att vända sig till barn och unga, familjecentralens målgrupp. Men också en fotogrupp bildades för att svara på samma typ av frågor som övriga fokusgrupper svarat på, med foton som komplement. Även information från de, av stadsdelsförvaltningen Väster, arrangerade trygghetsvandringarna har

utgjort en del av mappingen. Informant 1A betonar att det är viktigt att föra dialoger, verksamheter emellan, för att komma framåt i arbetet och jobba ihop:

... det blir ju dialoger mellan olika verksamheter och olika saker som pågår, (...) jag menar att det är inte initierat av oss kanske, men det ena ger det andra. (ibid)

Hon förklarar att hon inte tycker att fokus bör ligga på *vem* som initierat en tanke eller idé utan att det viktiga är resultatet.

I diskussion om syftet för arbetet med Cultural Planning på Norrby betonar informant 1A åter igen integrationen och att stärka områdets självbild. Hon beskriver den största utmaningen med arbetet hittills har varit att se resultatet, *Hur får vi saker och att hända? För det vill ju till att det händer nåt också* (ibid). Angående styrgruppen säger informant 1A att hon känner att arbetsgruppen har stöd från styrgruppen och att de lyssnar, men att de inte uttrycker så mycket tankar kring vad arbetsgruppen ska vara. Hon nämner också att det stöd som behövs framför allt är det ekonomiska beslutet, att projektet tas i budgeten.

Informant 1A säger att hennes förhoppning är att Cultural Planning kan bli ett nytt arbetssätt när det gäller stadsutveckling. Hon uttrycker också att arbetet med Norrby är behändigt eftersom stadsdelen är geografiskt signifikant, då den avgränsas mot resten av staden av bland annat en motorväg. Genom att anpassa verktygen som metoden erbjuder tror hon att den skulle kunna användas på hela staden.

Under samtalet berörs också ämnet engagemang och informant 1A berättar att en av förvaltningarna på kommunen deltagit i en stadsvandring på Norrby. Hon pekar på den betydelse en sådan sammankomst kan ha ... *då får man ju en helt annan känsla, om det sen kommer "åk och fixa det och det på Norrby"* (ibid). Genom att ha lärt känna ett område bättre kan en närmare relation till området skapas.

3.1.2. Intervju 2

Informant 2A är politiker.

Vad informant 2A tyckte verkade spännande med metoden var framför allt att man kan hitta nya vägar för kulturen med inriktning på samhällsplanering. Han var också den som började uppmärksamma politikerna i Borås om metoden. Informant 2A beskriver att tjänstemännen snabbt nappade på projektet. Den dåvarande kulturchefen beskriver han som en stark motor i arbetet med att förankra metoden. Tillsammans kom de fram till att integrationsfrågan behövde lyftas, informant 2A förklarar att integrationsfrågan var aktuell på

Norrby då stadsdelen har vissa sociala problem och är ett invandrartätt område. Integration blev alltså utgångspunkten för arbetet. Tidigare arbetade man också med stadsdelen Rydboholm, men där var fokus mer på fysisk samhällsplanering ... *hur kan man göra för att stärka det här området med dess byggnader och bevara och utveckla det...?* (Intervju med informant 2A 2012-10-29). För tillfället ligger samarbetet med Rydboholm på is, men det finns planer på att ta upp det igen säger informant 2A.

Syftet med Cultural Planning i Borås och på Norrby säger informant 2A är just ökad integration, och tror också att övriga som aktivt arbetar med metoden i styrgrupp såväl som arbetsgrupp också ser ökad integration som syftet med projektet.

Dom som bor i det området, dom hör ju till och det är den delen av vårt samhälle som vi då vill studera och se vad som går att göra (...) lösa problemet gör man inte, men hur man kan arbeta med integrationsfrågor med utgångspunkt i Cultural Planning, det är ju det vi gör. (ibid)

Informant 2A tycker att arbetet med metoden sker tvärasektoriellt då representanter från stadskansliet såväl som från kulturförvaltningen är med, han nämner även att både stadsantikvarien och stadsarkitekten är engagerade. Från politiskt håll tillkommer stadsdelsnämnden Väster som en samarbetspartner. Han betonar dock att ... *man ska vara öppen för samarbeten när det behövs och det känns viktigt*(ibid) men att det inte finns något syfte i samband med arbetet kring Cultural Planning att utveckla det tvärasektoriella samarbetet till att beröra fler förvaltningar och nämnder som ett självändamål. Istället hoppas han på ett närmare samarbete som ett naturligt resultat av det nuvarande arbetet med Cultural Planning. Om behovet finns kan han dock se att ett ökat samarbete mellan fler nämnder skulle vara gynnsamt och nämner till exempel tekniska och samhällsbyggnadsnämnden, ... *när det behöver göras saker och ting* (ibid).

Det som varit svårast med Cultural Planning tycker informant 2A har varit att greppa metoden, och att det till en början kändes 'luddigt'. Men även att arbetet tar tid, är resurskrävande och fordrar mycket av de personer som ska arbeta med metoden, rent praktiskt.

3.1.3. Intervju 3

Informant 3A är tjänsteman.

Hon nämner att hon tycker att metodens styrka är att man kan hitta nya resurser som man kanske inte tidigare har upptäckt och att se saker och ting med nya ögon. Cultural Planning tror hon kan vara ett redskap för att påverka den fysiska miljön och därmed livsmiljön för

människorna som bor i samhället. Hon ser också att metoden skulle kunna vara ett sätt att skapa en helhets känsla för kommunen organisatoriskt och geografiskt. Hon betonar också vikten av att se hur saker och ting hänger ihop för att kunna se vilka konsekvenser (positiva såväl som negativa) som beslut och prioriteringar inom en sektor för med sig och påverkar andra sektorer.

... alltså det är väl inget kul om vi får ett stort köpcentrum i Borås om dem inte har något kvar i Ulricehamn? Vad har vi vunnit då, inte ett dugg! (...) Det är ju plus minus noll, eller till och med minus. Dessutom måste dem slösa en massa tid på att resa som dem hade kunnat vara hemma i Ulricehamn och jobba och få skatteintäkter så dem kunde åka till Borås och gå på konsert istället... (Intervju med informant 3A 2012-10-29)

Detta för att skapa en gemensam samhällsbild, vilket hon tror Cultural Planning kan hjälpa till med. Hon säger dock att för henne är inte biten med medborgardialoger något nytt, eftersom man i Borås redan använder sig av dialogmöten i Översiktsplaneringsfrågor.

Syftet med Cultural Planning på Norrby är enligt informant 3A att använda kultur i samhällsplaneringen *för att man hade inte använt den tidigare som ett redskap och inte förstått dess värde, och inte nyttjat den* (ibid). Hon uppfattar att det var så uppdraget från kulturnämnden såg ut, men att fokus ofta hamnar på integrationsproblematiken på Norrby. Informant 3A tycker att utmaningarna med arbetet är och har varit att kunna skapa en helhetsbild av det insamlade materialet såväl som för arbetsgruppen att skapa en sammanhållen bild.

Vi sitter ju där med, var och ens kunskap... och försöker plocka fram det vi kan ge i sammanhanget, men vi kanske inte ens vi förstår hur vi hänger ihop. Eller, hur vår gemensamma input blir en helhet. Alltså inte ens vi blir en helhet, och hur ska då det vi samlar in, bli en helhet? Det är jättesvårt.(ibid).

Hon tror även att problematiken med helhetsbilden kan vara kopplad till vilka olika förväntningar som finns representerade i arbetsgruppen. En annan svårighet kan vara om samhällsplaneringen inte tar åt sig nya perspektiv såsom kultur, eller folkhälsa vilket var på tapeten för några år sen menar informant 3A.

Informant 3A berättar om olika projekt som pågår i kommunen och nämner bland annat att en tvärasektoriell grupp med enbart politisk representation bildats för att diskutera hållbar utveckling och den fysiska miljön på Norrby, ur ett politiskt perspektiv. Gruppen är relativt nybildad och verkar vänta ut resultatet från arbetet med Cultural Planning tror informant 2A.

Initiativtagare är kommunstyrelsen själva som bjudit in övriga nämnder och gruppen utgörs nu av tekniska nämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnd väster, AB Bostäder, samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen.

Man har bjudit in dem, man har inte tvingat in dem. Det är inte fullmäktige som har sagt "nu ska dem här nämnderna jobba ihop" utan kommunstyrelsen frågade dom andra nämnderna "vi bjuder in till en grupp, dom här två ska vara med ifrån oss liksom, vilka ska ni ha med från era?". (ibid)

3.2. Tjörn

3.2.1. Intervju 1

Informant 1B är tjänsteman.

Hon förklarar att hennes syn på metoden förändrats över tid och hon lägger stor vikt vid att metoden ska ses som en process snarare än ett projekt. Informant 1B ser Cultural Planning bland annat som ett verktyg för att hitta platsens identitet, men också för att kunna komma åt vad som skapar en viss känsla på en viss plats. Hon beskriver vidare att medborgarnas deltagande har varit väsentligt för att skapa bilden av Tjörn. Informant 1B betonar att detta deltagande är viktigt ur ett demokratiskt perspektiv, eftersom samhällsutveckling i allra högsta grad berör samhällets medborgare. Stor vikt läggs vid att granska och undersöka terrängen innan man exempelvis bygger nytt eller förändrar bebyggelsen. Informant 1B framhåller också att en plats historia har stor inverkan i arbetet med Cultural Planning, till exempel kulturarvmässigt såväl som dialektalt etcetera. Historien är viktig för att kunna utveckla en plats för framtiden.

Efter beslutet 2009 om att kommunen skulle arbeta med metoden Cultural Planning påbörjades ett stort jobb med förankringen av två tjänstemän som informerade och upplyste anställda inom kommunen om metoden.

Syftet med Cultural Planning på Tjörn är uppdelat i två delar, säger informant 1B, den ena delen består i att skapa en mer demokratisk miljö och den andra att få fler medborgare till kommunen. Men hon framhåller också att det är viktigt att lyfta arbetet med att hitta tillgångar om Tjörn som man inte visste att man hade, då det är lätt att bli hemmablind. Informant 1Bs förhoppning är att metoden kommer kunna leda fram till att den kommunala strukturen utvecklas och utvidgar det tvärspektoriella samarbetet, där fler gemensamma planer och kartläggningar kommer till stånd. Redan idag har alla förvaltningar och kommunala bolag i

Tjörns kommun ett uppdrag att arbeta med Cultural Planning. Ett konkret exempel är att socialförvaltningen tittar närmare på äldreboenden och anhörigstöd.

3.2.2. Intervju 2

Informant 2B är tjänsteman.

Informant 2B började först arbeta med Cultural Planning i och med framställandet av en Tätortsstudie på Tjörn. Hon kom sedan att fortsätta arbeta med metoden i och med det Översiktplanarbete som påbörjades 2010, då det fanns ett beslut om att Översiktsplanen skulle tas fram med hjälp av Cultural Planning. Hon berättar hur man tidigare i arbetet med planprocessen försökt introducera en dialog med medborgarna, istället för enbart informativa möten: *Där man har ett ganska färdigt förslag som man ska redovisa för allmänheten.* (Intervju med informant 2B 2012-10-23). Något som kunde uppröra medborgare och inte var särskilt konstruktivt, förklarar informant 2B.

Under arbetet med mappingen användes workshops där ett visst antal frågeställningar om platsens identitet ställdes, men man använde sig också av vad informant 2B kallar 'Nulägeskarta' och 'Önskekarta' för att kartlägga medborgarnas tankar. Hon betonar även betydelsen av att få till en konstruktiv dialog med medborgarna och ta tillvara den enorma resurs som de engagerade medborgarna är. Viktigt är också att sedan återkoppla till medborgarna för att skapa förtroende för processen och kunna visa vad genomförandet blir.

Syftet med Cultural Planning på Tjörn säger informant 2B är bli fler på Tjörn, vilket hon säger är det uttalade syftet bland både tjänstemän och politiker, där man även talar mycket om värdet av demokrati. Hon kompletterar bilden:

... huvudsyftet är ju egentligen att få en bättre planering som utgår från det befintliga, det är ju egentligen syftet, och gör man det så tycker jag att det ger fler medborgare, det blir följeffekten. Men det kan ju inte bara bli fler invånare, det är ju genom den goda planeringen och det här med tillvaratagandet av befintliga resurser, som man faktiskt kan bli fler. (ibid)

Den största utmaningen har varit att processen kräver mycket tid, resurser och engagemang. Informant 2B beskriver också att alla förvaltningar har i uppdrag att plocka fram två redan existerande frågor och arbeta med utifrån ett Cultural Planning-perspektiv, detta istället för att starta upp nya projekt:

(...) för det är lite så, folk blir lätt lite projektrötta också. Så det gäller verkligen att förklara att det handlar om att utveckla sina redskap (ibid)

3.2.3. Intervju 3

Informant 3B är politiker.

Informant 3B beskriver att hon kom i kontakt med metoden via en skrift om Cultural Planning. Tillsammans med kulturchefen växte idéerna fram om hur Cultural Planning skulle kunna tillämpas och bli verklighet på Tjörn. Tillsammans lyfte de också frågan till kommunfullmäktige och framförde att de ville ha ett uppdrag kring arbetet med metoden, vilket också gick vägen, eftersom förslaget senare togs i budgeten. Informant 3B betonar att det numera är ett uppdrag som alla nämnder och kommunala bolag har, att arbeta med Cultural Planning. Hon beskriver mappingprocessen och det förankringsarbete som de två tjänstemännen gjorde precis i början av arbetet, som väldigt viktigt och positivt. De lyckades skapa en bas för det fortsatta arbetet. Hon uppskattar att detta inledande arbete höll på ungefär ett år, med olika workshops och kartläggning.

Syftet med att arbeta med metoden berättar hon kan hängas upp på två krokar; demokrati och utveckling. Medborgarna måste känna delaktighet och att man har något att säga till om, tillsammans med utveckling, som kan leda fram till att man blir fler på Tjörn. Mål som också går i linje med vad kommunen vill, i arbetet med detta är den politiska kontakten viktig. Syftet ska möjliggöras genom att *Vaska fram, vad är det för pärlor vi har som vi kanske inte ser?* (Intervju med informant 3B 2012-10-26). Hon nämner medborgarnas medverkan och särskilt dialogen mellan politiker och ungdomar, vilket man jobbat med på Tjörn via så kallade Pizza-konvent. Politiker och kommunens ungdomar möts och diskuterar förutsättningarna för att leva på Tjörn, kommunikation, mötesplatser och bostäder är viktiga punkter. Informant 3B påpekar att det är viktigt med återkoppling, till exempel kom frågan om kommunikation in i Översiktsplanen (Samrådsredogörelse 2012-05-31 Tjörns kommun). Å ena sidan säger informant 3B att det är hennes och de andra politikernas uppdrag att styra riktningen på arbetet för att få 'snurr' på det fortsatta arbetet, men å andra sidan säger hon att: *. . . det viktiga är ju nu att det finns nån sån motor som driver runt det. Så att det inte avstannar och allt återgår till det gamla vanliga.* (ibid).

En annan viktig aspekt är att inte skapa nya uppgifter utan arbeta utifrån de uppdrag och områden som man redan har, samt förankra metoden hos dem som ska arbeta med den, menar informant 3B. Detta för att kunna anamma ett nytt arbetssätt. Denna inställning gav resultat, informant 3B berättar att de under en presentation fått följande reaktion från politikerna:

Och då satt folk och dem här ordförandena och nickade och sen när vi presenterade, "ja men det är bra, det är inga nya grejer asså, nej". Det är som vi har fått i uppdrag att göra, men vi gör det på ett annat sätt. (ibid)

Det svåraste med Cultural Planning tycker informant 3B är begreppet Cultural Planning, men menar att det är viktigt att fylla begreppet med saker man förstår och ha praktiska exempel och lägga tid på förankringen.

3.3.Kommun X, anteckningar i sammandrag

Sammanfattningen av dessa anteckningar finns med för att kunna sättas i relation till och jämföras med intervjumaterialet från Tjörn och Borås. Jag har själv inte mött företrädare från kommun X utan utgår bara från de mötesanteckningar jag tagit del av.

I kommun X introducerades Cultural Planning av Christina Hjorth 2009 och mottogs positivt. Kommunfullmäktige tog beslut om uppdraget att ta fram en kulturplan med hjälp av Cultural Planning 2010 med entusiastiska politiker och tjänstemän. Kommunen genomgick en tuff period som bland annat resulterade i att många tjänstemän slutade, kommunchefen avskedades och kulturnämnden bytte ordförande. Det var en stormig period helt enkelt. En nyanställd, driven tjänsteman som kopplats in på projektet under våren 2010 försöker starta upp styr- och arbetsgrupp under 2011, men utan framgång. Till exempel kom inte kommunchefen som utlovat på initierande möten för styr- och arbetsgrupp. Arbetet med att starta upp dessa grupper, för metoden grundläggande grupper, avstannade till sist helt. Politikerna hade dock visat intresse för att delta i styrgruppen.

En rapport om läget kring Cultural Planning i kommunen skrevs med syfte att få klarhet i hur arbetet skulle fortskrida. 2011 formulerades ett förslag med två olika vägar att gå vidare med arbetet, en 'bred väg' och en 'smal väg'. Den beredning som tidigare haft ansvar skickade frågan vidare till kommunstyrelsen då de inte kunde ta beslut i frågan. Kommunstyrelsen skickar tillbaka frågan vilket leder till att den ansvariga beredningen inget kan göra då de inte har några resurser att röra sig med. Den så kallade smala vägen blir resultatet. Till 2013 söktes dock plats i budgeten för att skapa en arbetsgrupp, alltså att kunna avsätta timmar för arbetet med metoden, vilket också antogs. Arbetet med Cultural Planning verkar alltså fortgå i kommun X.

4. Analys

I analysen för jag nu ihop de tidigare sammanfattade intervjuerna och jämför de svar jag fått, med mötesanteckningarna från mötet i kommun X, utifrån de presenterade frågeställningarna. Det visade sig efter sammanställningen av det empiriska materialet att det fanns flera faktorer som kom att påverka arbetets fortgång, min främsta förutfattade mening var ju att olika syn på syftet bidrar till en implementeringsproblematik. Utifrån det empiriska materialet har jag utöver mitt antagande kunnat identifiera en rad andra parametrar som kan utgöra svårigheter för implementeringen av Cultural Planning.

4.1.Syftet

Syftet med att arbeta med Cultural Planning ser jag som en fundamental faktor för att kunna driva arbetet med metoden framåt, utan ett mål att sträva mot blir det svårt att hålla kursen. På Tjörn svarar alla tre informanterna att de anser att syftet är att leda fram till ökad befolkning. Informant 2B avviker något genom att säga att hon tycker huvudsyftet är att förbättra planeringen, vilket hon tror resulterar i fler invånare på Tjörn. Oavsett, alla tre har samma mål gällande arbetet med metoden. Alla tre betonar också demokratiaspekten som en del av syftet, eller viktig för arbetet med Cultural Planning och medborgarna på Tjörn. I stort är de helt enkelt väldigt samstämmiga.

Denna samstämmighet kring syftet med metoden är också i linje med vad kommunen vill åstadkomma enligt informant 3B. Något som säkerligen varit fördelaktigt i engagerandet av politiker och tjänstemän, samt när det är dags att avsätta resurser i budget. Det är tydligt att riktningen och syftet kommer från politiskt håll, men också fortsätter drivas starkt politiskt. Kanske är det därför alla nämnder, förvaltningar och kommunala bolag på Tjörn har numera i uppdrag att arbeta med Cultural Planning. Frågan är om detta hade gått att åstadkomma om frågan drivits av en tjänsteman istället för politiker?

I Borås verkar bilden av syftet vara lite mer splittrad. Två av tre intervjuade har en överensstämmande syn där integrationen i stadsdelen Norrby är huvudsyftet. Det verkar också skilja sig mellan hur dessa tre informanter ser på vad Cultural Planning skulle kunna vara för Borås i framtiden, eller sett ur ett större, geografiskt perspektiv. Informant 3A skulle gärna se att metoden tillämpades över hela kommunen, medan informant 1A talar mer om stadsutvecklingen. Informant 2A tycker däremot att avgränsning är viktigt och ser inte någon poäng, i alla fall inte i dagsläget, med att applicera metoden på varken Borås centralort eller kommunen som helhet. Detta kan bero på olika förväntningar inom arbetsgruppen som informant 3A föreslår, likväl som otydlig kommunikation mellan styrgrupp och arbetsgrupp.

Kanske är det en kombination. Det ska dock tilläggas att eftersom jag bara intervjuat tre personer totalt ur arbets- och styrgruppen kan detta skilja sig än mer, eller kanske mindre. Intressant hade varit att undersöka ytterligare om tankarna kring syftet skiljer sig mellan övriga medlemmar i de båda grupperna. Om det gör det, kan detta tänkas försvåra det operativa arbetet och de diskussioner som förs.

Det verkar som att en splittrad bild skapar en tröghet, vilket faktiskt ges som exempel i en av intervjuerna. Citatet från intervju med informant 3A, som presenterats tidigare i texten, ringar lite grann in vad som kan vara svårt med att ha en delad bild av vart arbetet är på väg: *Alltså inte ens vi blir en helhet, och hur ska då det vi samlar in, bli en helhet?*(Intervju med informant 3A 2012-10-29). Jag kan konstatera att implementeringen av metoden påverkas av olika syn på syftet.

4.2.Engagemang

Den tydligaste gemensamma nämnaren Borås och Tjörn har, är att båda kommuner tidigt fått ett politiskt beslut och pengar avsatta i budget för att arbeta med projektet. I båda kommuner har även metoden blivit introducerad av en politiker. Därtill finns också en likhet i att båda dessa politiker fått mycket stöd av sin respektive förvaltningschef. Det har alltså funnits ett tydligt driv både tjänstemanna- och politikerperspektiv. En annan slående likhet är det engagemang jag mött bland informanterna, alla jag har intervjuat har varit väl insatta i metoden och ser hur metoden skulle kunna påverka deras kommun på ett eller annat sätt. Det är tydligt att det personliga engagemanget därför är av stor betydelse för hur arbetet fortskrider, både i positiv och i negativ bemärkelse. Finns det till exempel ett bristande intresse eller ont om resurser i form av kanske personal, ekonomiska medel eller tid, utgör detta också en betydande skillnad för arbetet med metoden.

Det faktum att engagemanget är ömsesidigt verkar också vara av stor betydelse, det vill säga att både politiker och tjänstemän tillsammans verkar för att föra arbetet med metoden framåt. Till exempel någon eller några som kan hålla igång frågan politiskt och jobba för att projektet ska bli taget i budget. På samma gång behövs någon eller några tjänstemän som aktivt jobbar med förankring och kartläggning inom förvaltningarna och bland medborgare.

I kommun X har arbetet gått trögt av anteckningarna att döma efter det möte Christina Hjorth och Simon Roos hade med representanter från kommun X under våren 2012. I likhet med Tjörn och Borås togs ett beslut i kommunfullmäktige där uppdraget löd att ta fram en kulturplan med hjälp av Cultural Planning. Kommunchefen verkade entusiastisk men infann sig till exempel inte när det väl var dags att bilda styrgrupp och arbetsgrupp, även om

politikerna var intresserade. Arbetet sinkades och ett nytt beslut togs 2011 om att fortsätta, men utan budget.

Läget i kommun X var överlag invecklat under tiden som arbetet med Cultural Planning skulle fortgå, vilket självklart bidrog till en svårhanterlig arbetssituation. Det understryker dock bilden av att utan engagemang från både politiker och tjänstemän så är metoden tungrodd.

En enskild tjänsteman kan alltså komma att möta svårigheter i att försöka förankra och engagera övriga personer i förvaltning och politisk sfär som innehar makt att påverka arbetsprocessen. Ett konstaterande som jag gissar inte är unikt för just denna metod. Tankarna knyter an till värdet av att ha ett gemensamt syfte under föregående rubrik, att dra åt samma håll med gemensam kraft. Även engagemanget, på alla nivåer, påverkar alltså implementeringen av metoden.

4.3.Makt

Under intervjun med informant 3B framhåller hon betydelsen av att ha en god politisk kontakt, såväl som att arbeta med frågor som berör redan existerande uppdrag. Båda dessa delar signalerar att det är viktigt att hålla sig väl med politiker eftersom det är de som sitter på makten att ta beslut angående formulering av uppdrag eller om utrymme i budget.

En annan aspekt av makt som blir tydlig i inslaget med kommun X i relation till Tjörn och Borås är kommunchefens agerande, att inte delta som utlovat, i möten rörande initierandet av en styrgrupp, en tydlig markering gentemot projektet. Detta påverkar också byggandet av en arbetsgrupp eftersom arbetsgruppen verkar på uppdrag av styrgruppen. Agerandet, genomtänkt eller ej, sänder ut signaler som tar legitimitet från projektet. Kommun X är ett exempel på att det inte bara är politikerna som är viktigt att erhålla god kontakt med, betydande chefspositioner inom olika förvaltningar är minst lika viktiga för att komma vidare i arbetet. Ett beslut i budget och ekonomiska resurser är helt enkelt ingen garanti för att arbetet utvecklas.

Dessa aspekter är nog inget nytt under solen i en diskussion om politiker och tjänstemäns arbete inom kommunal verksamhet. Likväl viktigt att hela tiden ha i åtanke och väga in dessa faktorer i förståelsen för hur metoden mottas, behandlas och implementeras. På samma gång kan också makten användas som ett redskap, genom en motreaktion. Informant 3B säger, som sagt, att det är viktigt att använda sig av redan befintliga uppdrag och att inte skapa nya uppgifter, då detta kan vara lättare att förankra hos både politiker och tjänstemän. Ur detta perspektiv använder informant 3B det faktum att politikerna är måna om att hålla sig till vad

som redan är beslutat och oviljan att starta upp nya projekt, till sin fördel. I slutändan används metoden och uppdragen blir utförda, en så kallad 'win-win-situation', men även ett exempel på att makten rör på sig och inte är konstant hos den ena parten.

På Tjörn är alla tre informanter rörande överens om syfte och tillvägagångssätt för metoden, ingen av dem anser att niostegsskalan är användbar och alla tre lyfter fram demokratiaspekten och att man vill bli fler i kommunen, som huvudtema för Cultural Planning. Informant 3B och hon beskriver sig själv och 'politikerna', utan att specificera om det är styrgruppen hon syftar till eller till exempel kultur- och fritidsnämnden, som styr riktningen på arbetet. Dessa faktorer sammantaget målar en bild av ett tydligt ledarskap på Tjörn. Detta kan ställas mot läget i Borås där informant 1A beskriver hur styrgruppen lyssnar men inte i någon vidare utsträckning uttrycker några tankar om vad arbetsgruppen ska vara. Olika typer av ledarskap tycks prägla projekten och kanske därmed graden av enighet. Samstämmighet och makt hänger således ihop tillsammans med värdet av att dela syn på syftet med metoden och arbetet som förs.

Frågor som berör makt är även aktuellt i arbetet med mappingen, vem får komma till tals? Vem får det inte? Vilka medborgare syns inte alls? Att försöka ha ett varierat urval av människor som kommer till tals är essentiellt för att få en så komplex bild som möjligt av området i fråga.

Maktens ansikten brukar vara många, så också i detta sammanhang. Uppenbart är att makten spelar roll på alla nivåer; politiker, förvaltningschefer såväl som tjänstemän. Ett tvärsektorielt samarbete som löper över gränser vilka inte bara omfattar förvaltningar, är betydande för metodens implementering. Det är också viktigt att förvaltning och politik möts och jobbar tillsammans.

4.4.Förankring och kartläggning

Största skillnaderna mellan de två kommunerna tycks vara hur förankringsarbetet bland anställda och medborgare sett ut. Tjörn ägnade nästan ett år åt att informera kommunalt anställda och i viss mån även allmänheten genom till exempel samrådsmöten och workshops. I Borås verkar inte denna process ha sett riktigt likadan ut, här har man istället arbetat mer med medborgarenkäter, vilket resulterat i ett gediget och omfattande material, men i åtanke bör man ha att en enkät är beroende av hur frågor ställs och hur svar tolkas. En enkät kan innebära komplikationer, dels om man inte kan språket och dels om man inte förstår hur enkätundersökningen kommer användas. Återkopplingen efter en sådan insamling är därför återigen viktig att poängtera.

En annan del av mappingen i Borås utgörs av de trygghetsvandringar, som anordnats på Norrby av Stadsdelsförvaltningen Väster, för att identifiera platser och deras betydelse i området. Fotogrupperns arbete som resulterade i en utställning är också en del i identifierandet av platser. Trots sina olika ingångar till arbetet med mapping och förankring visar det sig att både Borås och Tjörn fokuserat allra främst på platser, även om informant 2B bland annat betonar vikten av att titta på saker som områdets kulturarv, dess dialektala bredd och historia.

Mappingen är således ett arbete vars utsträckning avgörs av den tolkning arbetsgruppen gör och vilka delar av metodens instrument man väljer att använda sig av. För uppenbart är att arbetsgruppen, i alla fall vad som visat sig hittills, just väljer ut olika delar av metoden snarare än att använda sig av alla de parametrar som nämns i "Att fånga platsens själv – handbok om Cultural Planning".

I samtalet om just mapping kommer frågan om orden 'Cultural Planning' vilka också nämns som en svårighet bland ett flertal av informanterna. Särskilt i samband med förankringsarbetet, eller när metoden förklaras i och med ett mappingarbete. En svensk översättning eller motsvarighet verkar önskvärd. Trots allt ska metodens tillvägagångssätt och verkningar vara det betydelsefulla i ett samtal om Cultural Planning, snarare än titeln på metoden.

5. Diskussion

I diskussionen avser jag att reflektera över arbetets gång, metodens problematik, det material som insamlats och frågeställningar som dykt upp under arbetets gång.

När mappingprocessen lider mot sitt slut verkar en oro kring vart man ska ta vägen med materialet uppstå. Hur går man vidare? Hur förvandlar man den insamlade informationen till något konkret? Här finns utrymme för ytterligare handledning och vägledning. Jag tror att arbetet kanske kunde göras mer konkret om man också arbetade efter tydliga delmål. Förslagsvis kan delmålen med fördel innefatta fysiska förändringar i området, eller aktiviteter såsom en festival, marknad eller liknande, bara för att få just något konkret att dela med sig av. Dels skulle denna typ av delmål bidra till att göra arbetet mer gripbart och mätbart för både arbetsgrupp och styrgrupp, dels bli en återkoppling till medborgare, samt övriga politiker och tjänstemän som varit involverade i arbetet med metoden.

Det kan också vara så att det behövs diskussion som ringar in vad man vill att Cultural Planning ska betyda när analysen är färdig och presenterad och efter projektet avslutats. Hur fortsätter arbetet då? Är Cultural Planning verkligen 'bara' ett projekt, eller bör det snarare ses

som en pågående process, en tillgång och ett arbetssätt att inkorporera i den existerande strukturen? Cultural Planning är ett arbetssätt som är gränsöverskridande, där mapping bör vara en ständigt pågående process där samhällets, områdets och platsens essens hela tiden upptäcks och är föremål för fortsatt utvecklingsarbete. Detta med de kulturella resurserna i fokus.

Arbetet med denna rapport påbörjades utan att jag hade någon större kunskap om Cultural Planning eller om de två berörda kommunerna, men kunskapen ökade i och med de intervjuer jag gjorde. Även om jag under vissa intervjuer känt att diskussionen ibland hamnat i en subtil marknadsföring av arbetet som gjorts i kommunen, där bara goda exempel på vad man har åstadkommit har presenterats. Det finns en sida man vill visa upp, med det sagt, kan det då vara rimligt att anta att det också finns en sida man inte vill visa upp? Det hade varit intressant att utforska uppfattningen om Cultural Planning ytterligare, genom att göra fler intervjuer med andra personer ur arbetsgrupp respektive styrgrupp, för att se hur de utifrån sin funktion ser på arbetets gång. Poängen hade givetvis varit att få ett ännu bredare perspektiv och titta djupare på maktstrukturer och synen på syftet. En annan frågeställning jag haft med mig under arbetets gång har varit: Hur kan det skilja sig så kraftigt i representation från politiskt håll mellan Borås och Tjörn? Är det en fördel att arbeta med metoden i en mindre kommun? Eller beror den politiska representationen i slutändan bara på vem som leder, eller sätter igång projektet? Även här tror jag engagemang spelar enormt stor roll, men här blir det också tydligt hur viktigt det är att veta hur man ska tackla maktens olika dimensioner. Oavsett om makt visar sig i form av en tjänstemannaposition, medborgarengagemang eller ett politiskt beslut. Cultural Planning visade sig vara en metod med stort omfång, då den kräver bred representation, politiskt såväl som tjänstemannamässigt och mycket resurser i form av tid och engagemang från de som arbetar med den.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att Cultural Planning är en metod som är beroende av maktens sfärer, samstämmighet och ett aktivt engagemang, där både gräsrotter och toppar tillsammans möts och i lika utsträckning behövs för en lyckad implementering.

Referenser

Tryckta källor:

Ghilardi, L. (2001) Cultural Planning and cultural diversity I Bennett, T. *Differing diversity – followed by seven research position papers* (s. 123-135) (Strasbourg: Council of Europe Publishing)

Hjorth, C. Lundberg, K. (2011) *Handbok i Cultural Planning – Att fånga platsens själ* (Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting)

Otryckta källor:

www.boras.se 2012-10-25 - Borås kommuns hemsida

<http://www.boras.se/forvaltningar/stadsdelvaster/stadsdelsforvaltningenvaster/bibliotekochkultur/motesplatsnorrby.4.e16926112bcd91ede68000105038.html> 2012-10-26 - Länk till ”Mötesplatsen” på Norrby, Borås

<http://www.humangeo.su.se/utbildning/program-och-kurser/huvudomraden/samhallsplanering> 2012-10-11 - Stockholms Universitets hemsida

<http://www.noema.org.uk/who-we-are> 2012-10-12 - Lia Ghilardis företag

http://www.svd.se/kultur/litteratur/manifest-att-bygga-pa_7275069.svd 2012-11-20 - Svenska Dagbladets hemsida.

www.tjorn.se 2012-10-25 - Tjörn kommuns hemsida

<http://www.tjorn.se/download/18.76e8af02138024c05a38000476/Samr%C3%A5dsredog%C3%B6relse+%C3%96P+2012+2012-05-31.pdf> - 2012-05-31 - Samrådsredogörelse Tjörns kommun

http://www.tjorn.se/download/18.5c17ab3312e220249598000859/Kultur-och_fritidsn%C3%A4mnens_budget_2010.pdf – 2012-11-12 - Kulturnämndens budget 2010 på Tjörn

<http://www.youtube.com/user/noemaresearch> 2012-10-11 - Lia Ghilardis företag Noemas youtubekanal

Intervjuer

Informant 1A, 2012-10-17, 61.01 min

Informant 2A, 2012-10-29, 36.58 min

Informant 3A, 2012-10-29, 56.47min

Informant 1B, 2012-10-19, cirka 50 min

Informant 2B, 2012-10-23, 34.28 min

Informant 3B, 2012-10-26, 62.43 min

Alla intervjuer utom intervju med informant 1B återfinns i författarens ägo, transkriberade. Från intervjun med informant 1B finns istället anteckningar som sammanfattar intervjun, vilka informant 1B kompletterat och godkänt.

Bilaga 1- Frågor till informanter

Hur kom ni i kontakt med metoden?

När arbetet med CPL började, hur såg du på metoden?

Vad vill du åstadkomma med CPL i din kommun?

Vad tror du metoden kommer kunna leda fram till?

Vad har hittills varit den största utmaningen i arbetet med CPL?

Vad anser du syftet är med CPL i ert område?

Vad kommer CPL att betyda för er kommun på sikt?

Hur har ni sett på det tvärssektoriella arbetet?

Hur länge arbetade ni med förankringsarbetet? När kom beslut från Kommunstyrelse/
Kommunfullmäktige?

Hur ser du på framtiden? Hur ska CPL gå vidare?

Bilaga 2 – Beslut Tjörn

Referat ur budget/verksamhetsplan 2010:

Starta ett kommunövergripande arbete kring hur kulturen kan bli en ännu starkare utvecklingsfaktor för Tjörns kommun – så kallad cultural planning. Arbetet med Cultural planning intensifieras under 2010. I den första fasen görs en inventering som följs av möten mellan olika aktörer (bland annat politiker, tjänstemän och konstnärer).

Kultur- och fritidsförvaltningen ska enligt beslut i nämnden ta fram en kulturstrategi och ett kulturpolitiskt dokument i samband med att Cultural planning förankras i kommunen

Bilaga 3 – Beslut Borås

§ 175 Dnr 2010/KN0168 001

Cultural planning – Samhällsplanering med kulturella förtecken på Norrby och i Rydboholm

Kulturkontoret har tidigt visat intresse för den internationellt etablerade metoden Cultural planning. En metod som syftar till att, i samverkan, utveckla en plats, en ort, en stadsdel utifrån de förutsättningar, kvaliteter och kulturella resurser som finns på respektive plats.

Kort uttryckt; att finna platsens själ.

Borås deltar, tillsammans med ytterligare nio kommuner i Västra Götaland, i det regionala nätverket för Cultural Planning Laboratory. Arbetet leds av en regional stödfunktion som har till uppgift att ge handledning och rådgivning, erbjuda fortbildning och inbjuda till nationella och regionala nätverksträffar.

För ett framgångsrikt arbete med metoden krävs samverkan inom flera sektorer - kulturkontoret, stadsdelsförvaltning, samhällsbyggnad, kommunledning, politisk ledning och inte minst, med medborgarna på platsen.

I Borås har, på initiativ av Kulturkontoret och Kulturnämndens presidium, inletts en samverkan med kommunledningen, Stadsbyggnadskontoret, Mötesplats Norrby och föreningen Framtid Rydboholm.

På Norrby finns en utgångspunkt i ett redan etablerat samarbete mellan Kommundelsnämnden, Kulturnämnden och AB Bostäder. En ambition är bl.a. arbeta för ökad integration och utveckling av stadsdelen Norrby.

I Rydboholm har flera initiativ tagits att tillsammans med invånarna utveckla Rydboholms framtid genom att ta tillvara de kvaliteter som finns i brukssamhället, Viskan, grönområden och den gamla fabriksmiljön som börjar få ett nytt liv.

För Kulturnämndens räkning har Britt-Inger Lindqvist och Ulla-Britt Möller utsetts till projektledare för Norrby respektive Rydboholm. Nästa steg blir att utse en styrgrupp och en arbetsgrupp för respektive plats.

Kulturnämnden har ansökt om 300 000 kr för personalkostnader i samband med Cultural Planning – Samhällsplanering med kulturella förtecken på Norrby och i Rydboholm.

Arbetet med att ta fram en handlingsplan beräknas pågå under ca 1,5 år.

Kulturnämnden beslutar

att ge Kulturkontoret i uppdrag att arbeta med metoden Cultural planning – Samhällsplanering med kulturella förtecken på Norrby och i Rydboholm.